

Handleiding voor de taalcoach

bij lesbrief 4: De huisarts

Achtergrondinformatie

- Er is een serie informatieve filmpjes over de huisarts. Bekijk dit filmpje: https://oefenen.nl/taalklas/publicaties5/taalklas2/index_portal.php?ProgramKey=2b02b0420c5bd422d5cf28e8429ebd42&UserKey=247798f2190e93401417563434b13b3a&uid=247798f2190e93401417563434b13b3a&unique=20181025aa5bd1a35ec0967846752702&Ticket=20181025aa5bd1a35ec0967846752702. Je kunt dit filmpje ook gebruiken als introductie van de les.
- Deze lesbrief gaat over de huisarts. In dit filmpje over de huisarts in Nederland (en ook het ziekenhuis, de GGZ, de ouderenzorg) worden de regels uitgelegd. <https://www.youtube.com/watch?v=dWgbbvwOniE> Het is deel 3 van de serie Wegwijs in Nederland van ETV.
Bedenk dat:
 - Niet iedereen weet wat een huisarts doet.
 - Niet in ieder land huisartsen bestaan.
 - Je bij de huisarts altijd een afspraak maakt.
 - Je dan vaak eerst de doktersassistent spreekt.
 - De huisarts niet alle consulten zelf doet. Soms doet de assistent/praktijkondersteuner dat.
 - De huisarts bij je thuiskomt als je te ziek bent om te reizen.
 - Een gesprek (consult) tien minuten duurt. Bij het maken van de afspraak kun je wel meerdere afspraken na elkaar vragen (een dubbel consult).
 - Je niet alleen voor lichamelijke, maar ook voor psychische klachten bij de huisarts terecht kunt.
 - De huisarts en de assistent ook bevolkingsonderzoek doen (bijvoorbeeld het uitstrijkje bij het onderzoek naar baarmoederhalskanker) en sommige vaccinaties (bijvoorbeeld de grieprik).
 - De huisarts veel klachten zelf kan behandelen (ongeveer in 9 van de 10 gevallen), maar ook kan doorverwijzen naar een specialist. Voordat je naar een specialist kunt, heb je altijd een verwijzing van de huisarts nodig.
 - Bij spoedgevallen kun je terecht bij de huisartsenpost. In Utrecht zit de huisartsenpost in het Diaconessenhuis. Het is verstandig om altijd eerst naar de huisartsenpost te gaan. Als het nodig is kan de huisarts je meteen doorsturen naar de eerste hulp. Als je zelf naar de eerste hulp gaat dan moet je je eigen risico (385 euro in 2019) sowieso zelf betalen.
 - Er is op de website <https://www.thuisarts.nl/>, gemaakt door huisartsen, informatie en tips te vinden zijn over veel voorkomende klachten.
- Het is goed om ook de zorgverzekering in Nederland aan bod te laten komen. Dit kan bij de spreekopdracht. Zie hiervoor ook deze website over verzekerd zijn in Nederland <http://www.mikadohelpdesk.nl/verzekerdzijn.html> en deze over hoe het werkt als je geen verblijfsvergunning hebt: <http://www.mikadohelpdesk.nl/verblijfsvergunning.html>. Daarnaast is er een lesbrief ontwikkeld over de zorgverzekering. Voor meer informatie kan je de taalconsulent van Taal Doet Meer mailen of langsgaan bij het taalsprekkur: taalconsulent@taaldoetmeer.nl.

Leerdoelen

De cursisten leren:

- woorden over de huisarts
- praten over de huisarts
- een bijvoeglijk naamwoord gebruiken
- klachten bespreken bij de huisarts

Materialen in het lespakket

- lesbrief 4 'De huisarts'
- de bijlage: het rollenspel

Materiaal zelf meenemen

- x

Vorbereiding

- Lees de lesbrief en de achtergrondinformatie goed door.
- Bekijk via bovengenoemde websites enkele filmpjes.

Woordenschat

- de doktersassistente
- de balie
- de wachtkamer
- de oorthermometer
- de stethoscoop
- de bloeddrukmeter

1. Introductie

- Bekijk en bespreek samen de afbeelding op de voorpagina van de lesbrief. Wat is hier te zien? Laat de cursisten de foto beschrijven. Noteer de eventueel genoemde woorden alvast op het bord of op een vel papier.
- De titel van deze lesbrief is 'de huisarts'. De huisarts is de dokter naar wie je het eerst toegaat als je ziek bent. De huisarts heeft een brede kennis van veel verschillende onderwerpen. De huisarts werkt perifeer, niet in het ziekenhuis.
- Vertel de cursisten dat het in deze les gaat over de huisarts. Hoe vinden de cursisten het om over dit onderwerp te praten?
- Kan iemand vertellen hoe het gaat als je naar de huisarts wil? Kun je zomaar binnenlopen of moet je een afspraak maken? Met wie? Hoe gaat het als je de praktijk binnenloopt? Waar moet je je melden? Ben je meestal direct aan de beurt?
- Bespreek de leerdoelen.

2. Instructie en verwerking

A. Het gesprek

- Lees het gesprek voor. Laat vervolgens een (of meer) cursist(en) het gesprek voorlezen.
- Begrijpen de cursisten alles wat er staat? Bespreek lastige woorden (stekende, zeurende, klachten).
- Waar gaat het gesprek over?
- Bespreek de vraag die in de inleiding van het gesprek staat. Welk antwoord geven de cursisten op de vraag?
- Bespreek oefening 1 gezamenlijk. De cursisten geven aan welke zinnen waar zijn en welke zinnen niet waar zijn. Als de zin 'niet waar' is, formuleer de zin dan samen zodat deze wel waar is.
- Bespreek oefening 2. Wat is een bijvoeglijk naamwoord? Een bijvoeglijk naamwoord vertelt meer over een zelfstandig naamwoord: een *mooie* dag, een *warme* jas. Een bijvoeglijk naamwoord staat vaak direct voor het zelfstandig naamwoord waar het bij hoort, maar dat hoeft niet. Gebruik bij het bespreken van de bijvoeglijke naamwoorden de constructie: de trui is zacht – de zachte trui, het gras is groen – het groene gras. Maak de cursisten bewust

van de –e achter het bijvoeglijk naamwoord, als het bijvoeglijk naamwoord voor het zelfstandig naamwoord staat.

Let op: er zijn in oefening 1 meerdere combinaties mogelijk. Kennen de cursisten nog meer voorbeelden? (lichte of bonkende hoofdpijn, zware griep).

B. Woorden

- Bespreek samen de woorden uit oefening 3. Zijn alle woorden bekend? Gebruik de flitskaarten om de woorden in te slijpen en oefen met het nazeggen. Achter in de gebruiksaanwijzing voor taalcoaches worden extra suggesties gegeven voor leuke werkvormen met de flitskaarten.
- Tips voor het bespreken van de woordbetekenissen:
 - **de doktersassistent:** Vaak is het contact met de doktersassistente het eerste contact wanneer je de huisarts belt. Met haar wordt de klacht besproken. ‘Met de huisartsenpraktijk ... ‘ Met wie spreek ik?’ De doktersassistente neemt niet alleen de telefoon op, maar mag ook eenvoudige handelingen doen, zoals bloedprikken.
 - **de balie:** wanneer je bij de huisarts bent, meld je je bij de balie. Waar kom je nog meer een informatiebalie tegen? Wie zit er achter de balie?
 - **de wachtkamer:** Welke twee woorden herken je in het woord ‘wachtkamer’? (wachten en kamer). Een wachtkamer is dus een ruimte waarin personen wachten totdat de huisarts klaar is voor een volgende patiënt. Er staan stoelen en is er soms een leestafel, rekken met folders en voor kinderen een speelhoek. Kennen jullie nog andere plekken met wachtkamers? Wachtkamers zijn te vinden in diverse openbare gelegenheden, zoals treinstations, vliegvelden en ziekenhuizen, bij de tandarts of dierenarts.
 - **de oorthermometer:** Welke twee woorden herken je in het woord ‘oorthermometer’? De huisarts heeft meestal een oorthermometer. Waarom zou hij een oorthermometer gebruiken en niet een gewone thermometer? (hygiëne). Een oorthermometer is een thermometer die de lichaamstemperatuur meet, met het doel om te kunnen vaststellen of die verhoogd is, of iemand koorts heeft. Bespreek het woord ‘de koorts’. Wanneer heb je koorts? (als je temperatuur boven de 38 graden Celsius is). Hebben jullie thuis een thermometer?
 - **de stethoscoop:** Met de stethoscoop kan de arts naar het hart, de longen en de buik luisteren. Bij het hart kan je zo onder andere het ritme van de hartslag beoordelen. Door het luisteren naar de ademhaling kan bijvoorbeeld een longontsteking opgespoord worden. Bij de buik luistert de arts naar de geluiden die de darmen maken. Heeft de dokter de stethoscoop weleens bij jou gebruikt?
 - **de bloeddrukmeter:** Welke woorden herken je in het woord ‘de bloeddrukmeter’? (bloed, druk, meter). Een bloeddrukmeter meet de bloeddruk. Het hart pompt het bloed met kracht de slagaders in. Zo ontstaat er een druk in de bloedvaten; dit is de bloeddruk. De bloeddruk is normaal rond de 120/80 mmHg. Hoge bloeddruk is een vooral in Westerse landen algemeen voorkomende aandoening. Je merkt zelf weinig van een hoge bloeddruk, het geeft nauwelijks klachten. Het probleem van een hoge bloeddruk is dat het een verhoogd risico geeft op allerlei aandoeningen zoals een hartaanval, beroerte en nierziekten. Is jouw bloeddruk wel eens gemeten?
- De cursisten schrijven de woorden over in de lesbrief. Laat ze daarbij eerst het woord hardop lezen en daarna opschrijven, inclusief lidwoord. Let op de juiste spelling. Laat de cursisten ook een zin maken met de woorden.

C. Spreken

- De cursisten oefenen in een groepje een rollenspel over *een 10 minuten gesprek bij de huisarts*. Gebruik hierbij de bijlage ‘Rollenspel praten met de huisarts’. Hier staan de voorbereiding, uitvoering en het nabespreken van het rollenspel uitgebreid beschreven.

Voer vervolgens een gesprek over de huisarts. De vragen in de lesbrief zijn hierbij een richtlijn. In het kader van de gezondheidsvaardigheden is het van belang er achter te komen of het de cursisten lukt om zelf tot een oplossing te komen voor het probleem/ de klacht waarmee ze rondlopen.

D. Eindopdracht

In de laatste opdracht oefenen de cursisten het telefoongesprek met de doktersassistent. De cursisten gaan met de ruggen tegen elkaar zitten. Een van de cursisten speelt de patiënt, de ander de doktersassistent. De patiënt probeert een afspraak te maken bij de huisarts. De doktersassistent vraagt kort waarvoor de patiënt een afspraak wil maken. De andere cursisten observeren. Belangrijk is dat voor de patiënt duidelijk is wanneer de afspraak plaatsvindt. Als dit goed gaat, kun je ook proberen of het de cursisten lukt om een dubbele afspraak te maken (bijvoorbeeld als je twee klachten hebt die je wil bespreken). Je kunt de cursisten ook laten bellen voor een herhaalrecept.

Na de les/ doorverwijzen

Er zijn heel wat onderwerpen aan bod gekomen die met de huisarts te maken hebben. Misschien zijn er cursisten die niet tevreden zijn over de huisarts of met klachten rondlopen waar ze niet direct van weten of ze de huisarts moeten benaderen. Het is goed deze punten te verzamelen en bij twijfel over advies aan je cursisten altijd de coördinator van Taal Doet Meer op de hoogte te brengen. Ook kun je de cursisten verwijzen naar de site van thuisarts.nl. Op deze site, gemaakt door huisartsen, wordt bij de verschillende klachten ook aangegeven in welke gevallen je contact op moet nemen met de huisarts.

3. Terugblik – notities van de taalcoaches

- Geef kort achter elkaar wat stellingen. De cursisten geven aan: *waar of niet waar*. Controleer aan de hand hiervan of de leerdoelen voldoende bereikt zijn. Noteer dit in je schrift.
Voorbeelden:
 - Het is belangrijk om de huisarts te benaderen voor griep (niet waar).
 - Een dubbele afspraak duurt een uur (niet waar).
 - Voordat je naar het ziekenhuis gaat, moet je eerst langs de huisarts (waar).
- Wat waren echte eye-openers? Wat wisten ze eerst niet? Wat hebben ze geleerd van de lesstof? Noteer je bevindingen in je schrift.

Spreken

Oefen een gesprek bij de huisarts

Bekijk met je groep het werkblad 'de voorbereidingen voor het rollenspel'

Oefen met je groep het gesprek.

1. Iemand is de huisarts.
2. Iemand is de patiënt.
3. Iemand kijkt en luistert.

Praat in de groep over de huisarts

- Bel je zelf naar de huisarts? Hoe gaat dat? Wie krijg je dan aan de lijn?
- Ga je alleen naar de huisarts of gaat er iemand mee? Wie?
- Kom je vaak bij de huisarts? Wanneer ga je wel en wanneer ga je niet?
- Ben je vaak ongerust over je klachten? Bespreek je dit met iemand?
- Had je ook een huisarts in je geboorteland?
- Wat vind je van de zorg in Nederland?
- Ben je verzekerd?
- Ben je wel eens bij de huisartsenpost geweest?
- Ken je de website www.mikadohelpdesk.nl?

Eindopdracht

Oefen het telefoongesprek met de doktersassistente. De patiënt probeert een (dubbele) afspraak te maken of een herhaalrecept te krijgen.

De huisarts

Lesbrief 4

Wat leer je in deze les?

Je leert:

- woorden over de huisarts
- praten over de huisarts
- een bijvoeglijk naamwoord gebruiken
- je klachten bespreken met de huisarts

Het gesprek

Lees het gesprek of luister naar de taalcoach

Ria gaat naar de huisarts. Ze heeft pijn bij het ademen. Ze meldt zich bij de balie, daar zit de doktersassistente. Ze neemt plaats in de wachtkamer. De huisarts komt haar ophalen. **Wat doet de huisarts bij Ria?**

Huisarts: Goedemorgen Ria. Wat is er aan de hand?

Ria: Ik heb pijn bij het ademen. Het is een stekende pijn. Ik moet ook hoesten.

Huisarts: Sinds wanneer heeft u deze klachten?

Ria: Al drie dagen.

Huisarts: Zijn uw klachten veranderd in die drie dagen?

Ria: Ja. Het is erger geworden. Ik kan niet goed slapen door de pijn.

Huisarts: Wat vervelend voor u. Goed dat u bent gekomen.

Ria: Dank u wel. Ik heb er veel last van. Wat gaat u nu doen?

Huisarts: Ik ga u onderzoeken. Ik ga uw temperatuur meten met de oorthermometer. Met de stethoscoop ga ik naar uw hart en longen luisteren. Ook ga ik uw bloeddruk meten. Daarna bespreek ik met u wat er aan de hand is en wat we gaan doen.

Ria: Dat is goed.

Oefening 1

Staat het in de tekst?

ja nee

Ria heeft pijn bij het ademen.

ja nee

Het is een zeurende pijn.

ja nee

Ria moet hoesten.

ja nee

De klachten zijn minder geworden.

ja nee

De huisarts gaat Ria onderzoeken.

ja nee

De bloeddruk wordt gemeten.

ja nee

Ria moet naar het ziekenhuis.

ja nee

De huisarts meet de temperatuur met de stethoscoop.

ja nee

Oefening 2

Bijvoeglijke naamwoorden

Kies uit: zeurende, droge, stekende, hevige, enorme, langdurige

..... buikpijn.

..... griep.

..... hoofdpijn.

..... hoest.

..... oorpijn.

..... moeheid.

Oefening 3

Woorden: zeg na, schrijf over en maak een zin.

1. de doktersassistente

.....
.....

2. de balie

.....
.....

3. de wachtkamer

.....
.....

4. de oorthermometer

.....
.....

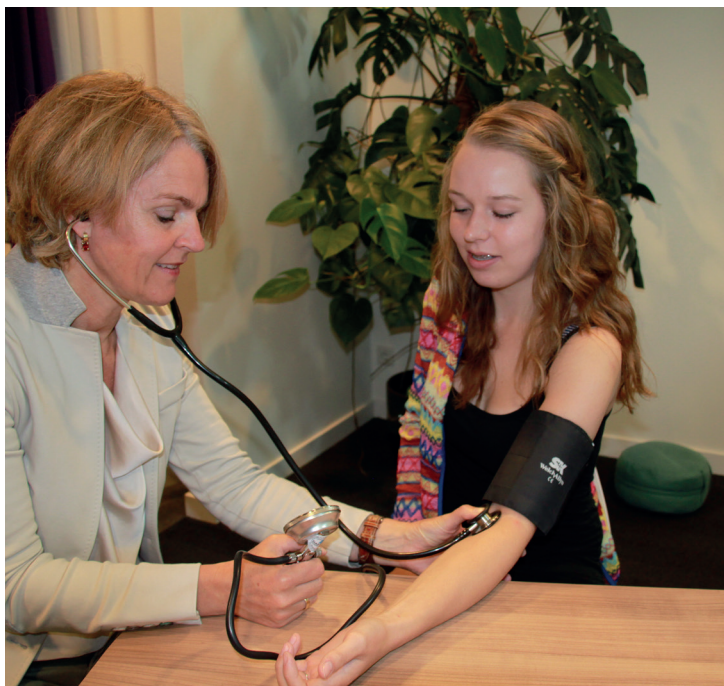
5. de stethoscoop

.....
.....

6. de bloeddrukmeter

.....
.....

de
stethoscoop

de
wachtkamer

de
doktersassistent

de
bloeddrukmeter

de
oorthermometer

de
balie

■ Observatieformulier

Inhoud	Was het een goed gesprek ? Is gelukt wat ze wilden?
Verstaan	Kun je het goed verstaan ? Spreken ze luid genoeg ?
Begrijpen	Begrijp je wat er gezegd wordt?
Beleefdheid	Zijn de sprekers beleefd tegen elkaar?
Antwoord geven	Geven ze elkaar antwoord ?
Woorden	Gebruiken ze de goede woorden?
Grammatica	Hoor je ernstige grammaticale fouten?

Het oefenen van een '10 minuten gesprek' bij de huisarts in een rollenspel

Vorbereiden met de groep

Voordat jullie het rollenspel gaan oefenen bespreek je de rollen die er zijn.

1. De rol van de huisarts is dat hij /zij veel vragen zal stellen.
Bespreek met de groep deze vragen en kijk of iedereen de vragen begrijpt.
 - Waar heeft u precies last van?
 - Hoe lang geleden is het begonnen?
 - Wanneer heeft u er last van?
 - Waardoor wordt het erger of juist minder?
 - Wat heeft u er zelf al aan gedaan? Is er iets anders wat er misschien mee te maken heeft?
 - Wat denkt u zelf dat er aan de hand is. En - heel belangrijk - wat is uw vraag erover?
 - Wilt u bijvoorbeeld medicijnen of een verwijzing?
 - Wilt u zeker weten dat er niets ernstigs aan de hand is?
2. Er zijn twee spreekkaarten voor de rol van patiënt. Bespreek met de cursisten die de rol van de patiënten spelen of ze begrijpen wat er op de spreekkaart staat.
Anders is het mogelijk de opdracht mondeling te instrueren op de gang.
3. Er is een observatieformulier voor de kijker. Neem dat met de groep door.

Uitvoeren: rollenspel in groepjes van 3

U oefent een gesprek van 10 minuten aan de hand van de spreekkaarten

- 1 persoon is de huisarts
- 1 persoon is de patiënt
- 1 persoon kijkt naar het gesprek

Nabespreken met de groep

Laat de groepjes vertellen hoe het is gegaan

De huisarts en de patiënt:

- Hoe was dit voor jou om te spelen?
- Wat ging er goed?
- Zijn er dingen die jullie anders zouden doen?
- Willen we dit nog een keer uitproberen?
- Wen cursisten eraan dat ze gesprekken (ook in het echt) voorbereiden:
Wat wil ik zeggen, welke woorden gebruik ik, welke routines?

Iemand die kijkt:

Met de aandachtspunten van het observatieformulier vertelt de cursiste wat ze heeft gezien. (Was het duidelijk? Verstaanbaar? Goede woorden? Praten ze tegen elkaar?).

Spreekkaart huisarts

- **Waar heeft u precies last van?**
- **Hoe lang geleden is het begonnen?**
- **Wanneer heeft u er last van?**
- **Waardoor wordt het erger of juist minder?**
- **Wat heeft u er zelf al aan gedaan? Ontspanningsoefeningen?**
- **Is er iets anders wat er misschien mee te maken heeft?**

Spreekkaart patiënt situatie 1

U heeft al 2 weken last van hevige rugpijn. U weet niet goed wat het kan zijn en wil weten of het ernstig is en of u er iets aan kan doen.

U wilt vragen aan de huisarts of er medicijnen zijn?

Spreekkaart patiënt situatie 2

U heeft al een paar maandenlang last van moeheid en hoofdpijn. U denkt zelf dat het komt doordat u veel zorgen heeft om uw kinderen en uw man.

U slaapt slecht en wil hier graag medicijnen voor.